

ÜNİTE 14

Güzergâh, Maliyet ve Belgeler

Sınır kapıları, Avrupa güzergâhları, sefer maliyeti, geçiş belgeleri, UBAK ve ticari belgeler

🕒 Okuma süresi: 15 dakika

BU ÜNİTEDE

Bir uluslararası seferin haritasını, maliyetini ve evrak çantasını birlikte açıyoruz: hangi kapıdan nereye çıkılır, sefer maliyeti nasıl hesaplanır, geçiş ve UBAK belgeleri kime verilir, araçta hangi ticari belgeler bulunur.

14.1 · BAŞLANGIÇ

Bir seferin dört unsuru

Ticari bir eşya taşımasının yapılabilmesi için dört şey birlikte gerekir:

1

Taşınabilir eşya

nakli yasaklanmamış yük

2

Yetkili taşımacı

uygun yetki belgesine sahip firma

3

Uygun taşıt

yetki belgesinin taşıt belgesine kayıtlı araç

4

Belgeli sürücü

ehliyet ve SRC mesleki yeterlilik belgesi

AKILDA TUTUN

Belgeleri dört çantada düşünün: **eşyanın**, **taşımacının**, **aracın** ve **sürücünün** belgeleri. Sınav soruları çoğunlukla "hangisi araca ait bir belgedir?" şeklinde bu ayrımı yoklar.

14.2 · SINIR KAPILARI

Hangi kapı nereye açılır?

Ülke	Kara sınır kapıları (il)
Bulgaristan	Kapıkule , Hamzabeyli (Edirne) · Dereköy (Kırklareli)
Yunanistan	İpsala , Pazarkule (Edirne)
Gürcistan	Sarp (Artvin) · Türkgözü , Aktaş (Ardahan)
Nahçıvan (Azerbaycan)	Dilucu (Iğdır)
İran	Gürbulak (Ağrı) · Kapıköy (Van) · Esendere (Hakkâri)
Irak	Habur (Şırnak)
Suriye	Cilvegözü , Yayladağı (Hatay) · Öncüpınar (Kilis) · Akçakale, Ceylanpınar (Şanlıurfa)

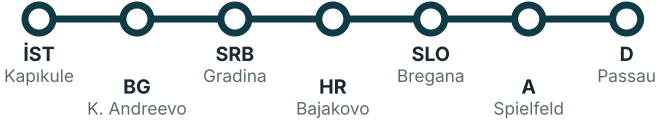
SINAVDA SORULUR

Sık sorulanlar: Avrupa'ya ana kapı **Kapıkule**; Nahçıvan'a **Dilucu**; Gürcistan'a **Sarp**; Irak'a **Habur**; İran'a **Gürbulak**. Hamzabeyli Bulgaristan'a açılır, Asya güzergâhında değildir.

14.3 · AVRUPA

Almanya'ya üç yol

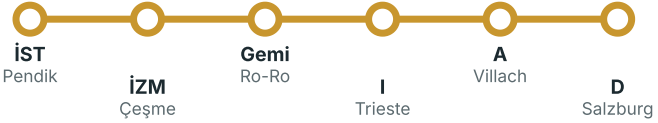
1 · KARA YOLU (BALKAN)

2 · ROMANYA-MACARİSTAN

3 · RO-RO + KARA

Avusturya geçişi trene yüklenerek de yapılabilir (Wels). İngiltere için Almanya üzerinden Fransa'ya, Calais-Dover feribotuyla geçilir. İtalya'ya İpsala-Yunanistan ve feribotla Bari ya da Ancona'ya da gidilir. Rusya'ya Samsun-Novorossiysk Ro-Ro hattı kullanılır.

✚ SINAVIDA SORULUR

Kapikule'den Almanya'ya kara yoluyla giden aracın transit güzergâhı: **Bulgaristan - Sırbistan - Hırvatistan - Slovenya - Avusturya.**

14.4 · ZAMAN

Transit süre ve verimlilik

Güzergâh kat etme süresi

Türkiye'ye giren yabancı plakalı transit araçlar, belirlenen güzergâhı belirli süre içinde tamamlayıp çıkmak zorundadır. Süreyi **İçişleri Bakanlığı** belirler ve mevsime göre ilan eder.

Yaz dönemi

Azami **144 saat** (6 gün)

Kış dönemi

Azami **192 saat** (8 gün)

Verimlilik farkı

Avrupa'ya çalışan bir Türk aracı yılda ortalama **18 sefer** (yaklaşık 70-75 bin km) yaparken, AB içinde çalışan bir araç **250-300 bin km** yapar. Fark; vize, geçiş belgesi ve gümrükte kaybedilen zamandan doğar.

EĞİTMEN NOTU

Maliyetin görünmeyen kalemi zamandır. Kapıda bekleyen araç, sabit maliyetini işlemeyen ödemeye devam eder. Yük ve dönüş planlaması bu yüzden kârın ta kendisidir.

14.5 · MALİYET

Sabit ve değişken maliyet

Sabit maliyet (yıllık)	Değişken maliyet (sefer başına)
Kasko sigortası	Yakıt (motorin)
Yeşil kart sigortası	Otoyol, köprü, tünel ücretleri
Zorunlu trafik sigortası	Bakım ve onarım
Motorlu taşıtlar vergisi	Ro-Ro ve feribot navlunu, liman ücretleri
Genel yönetim gideri (idari personel, ofis)	Sürücü sefer primi, harcırah, vize
Amortisman	TIR karnesi, CMR sigortası, yükleme ve gümrük masrafları

Sabit maliyet, belirli kapasiteye kadar sefer sayısından bağımsızdır. **Değişken maliyet** sefer arttıkça artar, azaldıkça azalır.

▲ DİKKAT EDİN

Otoyol ücreti ve bakım-onarım **değişkendir**; zorunlu trafik sigortası ve yeşil kart ise **sabittir**. Yakıt gideri genel yönetim gideri sayılmaz.

14.6 · HESAP

Sefer maliyeti nasıl bulunur?

1

Yıllık sabit giderleri topla

kasko + yeşil kart + trafik + MTV + yönetim + amortisman

2

Yıllık sefer sayısına böl

= sefer başına sabit maliyet

3

Değişken giderleri ekle

yakıt, otoyol, Ro-Ro, prim, karne, sigorta

4

Toplam sefer maliyeti

teklif fiyatının alt sınırıdır

Amortisman

Aracın maliyetinin kullanım süresine yayılmasıdır; her dönem ayrılan **eskime payıdır**. Örnek: 100.000 €'luk araç 10 yıl kullanılacaksa yıllık 10.000 €.

AKILDA TUTUN

Ölçek ekonomisi: taşınan yük miktarı arttıkça birim taşıma maliyeti azalır. Sabit maliyet daha çok sefere bölündükçe sefer başı maliyet düşer.

14.7 · GEÇİŞ BELGESİ

Yabancı ülkeye girme izni

Geçiş belgesi, ikili anlaşmalar gereği yabancı ülkelerden alınan ve uluslararası taşımada kullanılan izin belgesidir (ikili, transit, üçüncü ülke, dönüş yükü vb.). Yurt dışında **dozvola** da denir.

- ◆ Uluslararası eşya, lojistik ya da kargo taşımacılığı yetki belgesine kayıtlı taşıtlara verilir.
- ◆ Kamyon, kamyon + römork, çekici + yarı römork ve yarı römorklar için düzenlenir.
- ◆ İstiap haddi **10 tondan az** taşıta verilmez. Komşu ülkelere ikili taşımada **3,5 ton** ve üzeri yeterlidir.
- ◆ Yurt dışına çıkmış araca sonradan verilmez; dönüşte güzergâh değişirse dönüş için verilmez.

▲ DİKKAT EDİN

Traktör + römork için geçiş belgesi düzenlenmez.

AKILDA TUTUN

Geçiş belgesinde tek yetkili **Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı**dır; dağıtımı Bakanlık adına **TOBB'a bağlı odalar** yapar.

14.8 · ÇEŞİTLER

Geçiş belgesi türleri

Tür	Ne zaman?
İkili	İki ülke arasında yükleme ve boşaltma
Transit	Aradaki bir ülkeden yalnızca geçiş
Üçüncü ülke	Aracın kayıtlı olmadığı iki yabancı ülke arasında taşıma
Dönüş yükü	Girişi serbest ülkeden kendi ülkesine yük alırken
Boş giriş	Yük almak için ülkeye boş girerken
Çok kullanımlı	Tek belgeyle çok sefer; firmanın tüm araçlarınca kullanılabilir
Özel izin	Anlaşma olmayan ülkeye, sefer öncesi alınan izin

Ücret durumuna göre de **ücretsiz** ve **ücretli** geçiş belgeleri vardır.

14.9 · BAŞVURU

Geçiş belgesi için gerekenler

- ◆ Güzergâhı ve istenen belgeleri belirten **dilekçe**
- ◆ **Taşıt kartının aslı** ve fotokopisi
- ◆ Sürücü işlemleri yürütecekse **noter onaylı vekâletname**
- ◆ Gümrüklemenin yapıldığı **TIR karnesi, ATA karnesi, transit ya da gümrük çıkış beyannamesi**
- ◆ Önceki seferde verilen belgeleri gösteren **geçiş belgesi dağıtım formu** ve iadesi gereken belgeler

 SINAVDA SORULUR

"Hangisi zorunlu **değildir**?" sorusunda **araç ruhsatı** işaretlenir; "hangisi zorunludur?" sorusunda dağıtım formu, taşıt kartı ve karnenin hepsi gereklidir.

Geçiş belgesi aranmayan taşımalar

İkili anlaşmalarda genellikle: **arıza ve kaza** hâlindeki taşıtların çekilmesi, **itfaiye, ambulans** ve acil ilaç-tıbbi malzeme, kamu hizmeti olarak **posta**, cenaze taşımaları. Ticari eşya taşıması muaf değildir.

14.10 · UBAK

Çok taraflı izin: UBAK (CEMT)

UBAK (Ulaştırma Bakanları Avrupa Konferansı, Fransızca kısaltmasıyla CEMT, İngilizcesiyle ECMT) **17 Ekim 1953**'te Brüksel'de kuruldu; Türkiye kurucu üyedir. 2007'den beri **OECD bünyesindeki ITF** (Uluslararası Ulaştırma Forumu) çatısı altındadır.

UBAK izin belgesi, tek belgeyle üye ülkeler arasında ikili, transit ve **üçüncü ülke** taşıması yapmayı sağlar; boş seferi azaltır.

Süre

Takvim yılı: **1 Ocak - 31 Aralık**.

Kullanım

Araçta bulunur; **devredilemez**; yanında karayolu karnesi (seyir defteri) tutulur.

Araç şartı

Yalnız yüksek emisyon ve güvenlik normlu (**güncel olarak Euro VI**) araçlar.

Kısıtlı ülkeler

Bazı belgeler Avusturya, İtalya, Yunanistan, Macaristan ya da Rusya için geçersiz olabilir.

14.11 · UBAK TAHSİSİ

Belge kime, nasıl verilir?

Türkiye'ye ayrılan kotayı **Bakanlık**, uluslararası taşıma yetki belgesi sahibi firmalara puanlamayla dağıtır. Ölçütler:

1

Yeşil (Euro normlu) özmal taşıt sayısı

aracın motor normu belirleyicidir

2

UBAK ile yapılan sefer sayısı

özellikle üçüncü ülke taşımaları

3

Verimlilik

belgeyi az kullanan firmanın belgesi geri alınır

▲ DİKKAT EDİN

Firmanın **çalışan sayısı** UBAK tahsis ölçütü değildir. Geçiş belgesinde aracın **motor cinsi**, Euro standardı şartı aranan bir belgeyse önem kazanır.

14.12 · EŞYANIN BELGELERİ

Ticari belgeler

Belge	Ne gösterir?
Fatura	Satıcının alıcı adına düzenlediği satış belgesi
Çeki listesi	Kapların brüt-net ağırlığı ve içeriği; fatura ve konşimentodaki miktarların ayrıntısı
Menşe şahadetnamesi	Malın imal edildiği ülke; ticaret odası onaylar
A.TR dolaşım belgesi	Türkiye-AB gümrük birliğinde sanayi mallarının gümrük vergisiz serbest dolaşımı
EUR.1	Serbest ticaret anlaşmalı ülkelerde tercihli menşe
Sağlık / veteriner sertifikası	Gıda, hayvan ve bitkisel ürünün sağlığa uygunluğu

 SINAVDA SORULUR

Hisse senedi ticari belge değildir. Menşe şahadetnamesini ihracatçı ülkenin **ticaret odası** tasdik eder.

14.13 · TAŞIMA SENETLERİ

Konşimento, CMR, sevk irsaliyesi

Ticari eşya **taşıma senedi olmadan** taşınamaz; vergi mevzuatı gereği de sevk irsaliyesi ya da fatura gerekir. Taşıma senedine karayolunda **CMR**, demiryolunda **hamule senedi**, denizyolunda **konşimento** denir.

	Konşimento	CMR
Mülkiyeti temsil	Eder (kıymetli evrak)	Etmez
Ciro	Edilebilir	Edilemez
Niteliği	Mal teslim makbuzu + mülkiyet	Sözleşmenin ve teslimin delili

Sevk irsaliyesi

Malın **nereye ve kime** gönderildiğini gösterir; **birim fiyat ve tutar içermez**, muhasebe kaydına esas alınmaz. Bugün çoğunlukla **e-irsaliye** olarak düzenlenir.

▲ DİKKAT EDİN

Green lorry card (yeşil taşıt belgesi) bir taşıma senedi değildir.

14.14 · GÜMRÜK BELGELERİ

Sınırdan geçerken

TIR karnesi

Gümrük mühürlü transit taşıma; kefil TOBB.

ATA karnesi

Fuar malzemesi, numune, mesleki ekipmanın **geçici** ithal ve ihracı; kefil TOBB.

Triptik

Aracın yurt dışına çıktıktan sonra **geri döneceğinin teminatı**.

T1 / NCTS

AB ve ortak transit ülkeleri arasında transit belgesi; Türkiye 2012'den beri taraftır.

Gümrük beyannamesi

İhracatta çıkış, transitte transit beyanname; bugün elektronik.

14.15 · ÇANTANIN DİĞER BÖLMELERİ

Taşımacı, araç ve sürücü belgeleri

Kime ait?	Belgeler
Taşımacı	Yetki belgesi; geçiş ve UBAK belgeleri; TIR karnesi
Araç	Taşıt kartı ; TIR taşıt onay belgesi; ruhsat, muayene, sigortalar (trafik, yeşil kart); Euro norm belgeleri
Sürücü	Sınıfına uygun sürücü belgesi; SRC ; vizeli pasaport; gerekirse uluslararası sürücü belgesi (TTOK); tehlikeli maddede ADR belgesi; takograf kartı

EĞİTMEN NOTU

Sefer öncesi evrak kontrol listesi kullanın. Sınırdaki eksik çıkan tek bir belge, bütün maliyet hesabınızı alt üst eder.

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

ÜDY Dijital Eğitim Kitabı

Diğer ünitelere geçmek için dokununuz

ÜDY · ODY Deneme Sınavları

Kendinizi denemek için dokununuz

YENİ ÜMİT ÜST DÜZEY YÖNETİCİ KURSU

📍 Camlı Kahve Meydanı, Mareşal Çakmak, Bağcılar
Cd. No: 114/2, 34610 Güngören/İstanbul

☎ (0212) 641 92 94

💬 WhatsApp: 0 530 957 79 13

SOSYAL MEDYA HESABIMIZ

📘 facebook.com/udybelgeleri

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınav notlarınızı bir kez daha gözden geçirip deneme sınavıyla kendinizi ölçmenizi öneririz. Başarılar dileriz.